

Секція 4. «Економічні аспекти вирощування, переробки і зберігання продукції рослинництва»

УДК 658.336

ВДОСКОНАЛЕННЯ ЛОГІСТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ З ПРОСУВАННЯ МАТЕРІАЛЬНИХ РЕСУРСІВ НА АГРОПІДПРИЄМСТВАХ

Курепін В.М., кандидат екон.наук,
Миколаївський національний аграрний університет

Витратність будь-якого виробничого процесу визначає ефективність об'єкта господарювання сільськогосподарського призначення. Визначення цього показника залежить від багатьох показників, але організація логістичних процесів руху матеріальних потоків один з тих показників, від якого чималою мірою залежить ефективність діяльності підприємств. Помилкою була діяльність тих керівників, які концентрували свою увагу тільки на таких показниках ефективності [1], як: раціональне використання обладнання, машин, робочої сили.

Вдосконалення логістичних процесів з просування матеріальних ресурсів наразі може бути одним з значущих показників у ланцюгу всіх операцій технологічного процесу вирощування продукції рослинного походження. Мабуть вже не залишилося керівників підприємств аграрного профілю, які б сьогодні, у мінливі умови сьогодення воєнного стану в Україні, не вирішували питання ефективності логістичних процесів виробництва [2].

Менеджери об'єктів господарювання докладають багато зусиль щоб налагодити логістичні процеси які пов'язані з вирощуванням, переробкою та зберіганням продукції рослинництва. Ефективність логістичних процесів виробництва дозволяє підприємству досягти мінімізації витрат і максимізації доходів. Це найважливіший напрям діяльності будь-якої комерційної структури аграрної галузі.

Зрозуміло, будь-яка комерційна структура маючи логістичний ланцюг повинна чітко контролювати пересування матеріальних потоків [3], а це неможливе без концентрації і зберігання в спеціально відведених для цього місцях запасів, необхідних для виробництва продукції, тобто складів. Розміщення матеріальних цінностей у складських приміщеннях неможливий без витрат, тому потрібно постійно вкладати у цей ланцюг гроші. В свою чергу, це збільшують вартість товарів. Саме тому, ми вважаємо - все що пов'язано з функціонуванням складів (просування матеріальних потоків, витрат обігу та використання транспорту), буде оказувати значний вплив на загальний логістичний процес підприємства.

Сучасний склад представляє собою складну технічну споруду, який має численні елементи, які пов'язані між собою. Він володіє певною структурою, виконує ряд функцій, що сприяють перетворенню матеріальних потоків.

Накопичення, переробка та розподіл наявних товарів між споживачами теж відбувається у складських приміщеннях.

Щоб успішно забезпечити виконання всіх функцій по вирощуванню, переробки та зберіганню продукції рослинництва склад слід розглядати як елемент інтегрованої складової частини загального логістичного (неізольованого) ланцюга бізнес-процесу. Тільки при таких умовах буде досягнене необхідний рівень рентабельності [4].

Варто пам'ятати, із-зі різниці в параметрах всіх елементів і самої структури складських приміщень (комплектуючі, сировина тощо), логістичний рух матеріальних потоків має суттєві відмінності. Правильно організований логістичний процес на складі здатний зробити його роботу максимально рентабельною, для цього потрібен попередній аналіз логістичного процесу щодо переробки всіх операцій не тільки всередині, а й поза складськими приміщеннями.

При визначені можливостей важливо передбачати економічно виправдані витрати: впровадження технічних та технологічних рішень [5], фінансові витрати. При впровадженні необхідного інвестування враховують доцільність та раціональність прийнятого рішення, технічні можливості по концентрації запасів, подальше їх зберігання, забезпеченню ритмічного і безперебійного постачання споживачів.

Складський логістичний процес, це цілковитий процес узгодженості виконання функцій починаючи з постачання запасів, переробки вантажів та розподілу наявних цінностей, який включає в себе: постачання необхідних запасів; розвантаження і подальший прийом запасів; внутрішньо складське переміщення вантажів; складування та подальше зберігання; комплектація замовлень від клієнтів; подальше відвантаження товарів та їх транспортування; контроль над доставкою замовлень.

Складові складських елементів треба розглядати, як цілісний процес, у якому присутні взаємозалежність і взаємозв'язок [6]. Ми вважаємо, що такий підхід скоординує діяльність всіх складських служб. Умовно логістичні складські процеси можна розділити на три складові: координація служб закупівлі; переробка вантажів та їх документування; координація роботи служби продажів.

Перша частина логістичного процесу, це постачальницька діяльність, яка має функції забезпечення складу матеріалами або товарами з урахуванням можливостей їх переробки та потужностей складських приміщень. Зрозуміло, ритмічно виробляти переробку вантажопотоків в даний період часу дозволить чітко налажений облік та контроль над надходженням і відправленням замовлень, максимальне використання можливостей складу.

Логістичні процеси на підприємстві неможливі без розвантаження і подальшого приймання вантажів. У цих операціях важливі умови поставки (транспортний засіб: контейнер, фура, трейлер). Під них готуються відповідні місця розвантаження та необхідне обладнання. Під розвантажувальні роботи готують автомобільні, залізничні рампи, контейнерні майданчики тощо.

Ефективність таких робіт (терміни, втрати, простій транспортних засобів) залежить від правильного оснащення та вірного підбору відповідного обладнання, послідовного виконання логістичних процесів на даному етапі.

Не менш важливим є внутрішнє пересування: логістичні процеси у яких передбачено отримання товарно-матеріальних цінностей по різних зонах складу. Це розвантаження вантажу на рампи/майданчиках, переміщення та зберігання на місцях комплектації тощо. Для виконання подібних операцій застосовують підйомно-транспортні механізми або машини, за рахунок, яких переміщення вантажів відбувається при мінімальній протяжності в часі і в просторі.

Подібна логістична схема передбачає перевалочні місця - складування, яке являє собою раціональне укладання і розміщення отриманого вантажу та подальше його зберігання. Важливо мати оптимальний вибір складського обладнання, яке забезпечить безпекові заходи, свobodне переміщення підйомно-транспортних механізмів і машин.

У логістичних процесах сучасних складів використовують систему адресного розміщення вантажу, при якому вантаж розміщують у суворо відведених для нього місцях або доступних для цього зонах. Контроль за закладеним вантажем для зберігання забезпечується за допомогою інформаційної системи підприємства, яка забезпечує комплектацію замовлень споживачів та їх відвантаження. Здебільше вдало, такий процес, на нашу думку, відбувається при адресній системі зберігання матеріалів. У такий спосіб знижується час формування замовлень за рахунок вибору оптимального логістичного маршруту та унітизації вантажів. Цим максимально скорочуються транспортні витрати, доставка вантажу відбувається дрібними і частішими партіями.

Управління інформаційними потоками є ланцюгом, який об'єднує роботи всіх служб, зайнятих у складському господарстві [7]. Вона може бути самостійною або складовою логістичного складського процесу. Самостійність інформаційного обслуговування притаманна механізованим складам. Складовою логістичного складського процесу інформаційне забезпечення виступає при автоматизованих службах інформаційних систем.

Отже, ми з'ясували, запорукою рентабельності роботи складської служби є раціонально спланований та реалізований логістичний складський процес. Від організації такого процесу залежить: раціональне розміщення усіх процесів переробки вантажів; раціональне використання складського простору; ефективне використання підйомно-транспортних механізмів та іншого складського обладнання; зниження експлуатаційних та транспортних витрат; максимальне ефективне використання всіх можливостей, наявних у інформаційній системі.

Список використаних джерел

1. Іваненко В.С. Інструментальні методи конкурентного аналізу підприємств аграрного профілю. *Проблеми та перспективи розвитку*

економіки України: погляд молоді : матеріали XIV Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Черкаси, 20 квітня 2022 р.) Черкаси : ЧДБК, 2022. С. 167-170. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11430>.

2. Курепін В. М., Іваненко В. С. Екологія та війна, погляд через минуле у майбутнє, глобальні виклики, загрози. *Ekologia i racjonalne zarządzanie przyrodą: edukacja, nauka i praktyka [Zasób elektroniczny]*: матеріали з міжнародної конференції науково-практичної (Łomża – Żytomierz, 15.11.2023 r.). Łomża: MANS w Łomży, 2023. С. 265-275. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/16200>.

3. Курепін В.М. Автоматизація системи управління ланцюжками поставок у плодоовочевому бізнесі. *Сучасні підходи до вирощування, переробки і зберігання плодоовочевої продукції* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 17 листопада 2022 р.). Миколаїв: МНАУ, 2022. С. 57-59.

URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12153>.

4. Іваненко В.С., Курепін В. М. Подолання кризових явищ у аграрній сфері за допомогою технології доповненої реальності. *Урожайність та якість продукції рослинництва за сучасних технологій вирощування* : матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., присв. 90-річчю з дня народження професора Г. П. Жемели (м. Полтава, 30 верес. 2023 р.). Полтава: ПДАУ, 2023. С. 224-226. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15512>.

5. Лотарева Д. Використання інноваційних технологій та методів управління виробничими процесами за допомогою штучного інтелекту. *Молодь, наука, бізнес* : матеріали Всеукр. інтер.-конф. здоб.вищ.освіти і мол.учених, (м. Миколаїв, 5-6 жовтня 2022 р.). Миколаїв: МНАУ, 2022. С. 77-80. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11860>.

6. Піндера М.В. Зберігання плодоовочевої продукції у регульованому середовищі. *Сучасні підходи до вирощування, переробки і зберігання плодоовочевої продукції*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Миколаїв. 17 листопада 2022 р.). Миколаїв: МНАУ, 2022. С. 40-43. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12142>.

7. Іваненко В.С. Оптимізація асортименту плодоовочевої продукції в умовах кризи за допомогою штучного інтелекту. *Сучасні підходи до вирощування, переробки і зберігання плодоовочевої продукції*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 17 листопада 2022 р.). Миколаїв: МНАУ, 2022. С. 30-32.

URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12135>